

130 ÉVE SZÜLETETT KÓS KÁROLY • A ZENEAKADÉMIA REKONSTRUKCIÓJA – MAGYARI ÉVA, PAZÁR BÉLA, POTZNER FERENC • AZ ERKEL SZÍNHÁZ FELÚJÍTÁSA – SILVESTER CSABA, TURIZOLTÁN, ZOBOKIGÁBOR • MARIONETTSZÍNHÁZ REKONSTRUKCIÓJA, FERTŐD – MOLNÁRCSABA • PÉCSITUDOMÁNYEGYETEM REKTORI HIVATALA – IFJ. KISTELEGDI ISTVÁN
• LOUVRE-LENS – KAZUYO SEJIMA, RYUE NISHIZAWA • CONDE DUQUE KULTURÁLIS KÖZPONT, MADRID – CARLOS DE RIAÑO • REFORMÁTUS TEMPLOM, HELVÉCIA – CZÉGÁNY SÁNDOR • BLACK TEAHOUSE, ČESKÁ LÍPA – A1 ARCHITECTS • BENCÉS ERDEI ISKOLA, TÁP – GUTOWSKI ROBERT • PANNON-TENGER MŰZEUM, MISKOLC – RUDOLF MIHÁLY

ME 2013/9-es száma elé

I. A művészet nem filozófia, mert a filozófia a lét egyetemes egyetemes kategóriáinak logikus elgondolása, a művészet pedig a lét reflexív intuíciója; s ezért amíg az előbbi túlhaladja és föloldja a képet, addig a művészet úgy él ennek körében, mint saját birodalmában. (...) És bizonyosan nem irracionális, sem illogikus, (...) s éppen ezért találták ki a „szenzitív logika” vagy „esztétika” nevet, hogy nyomatékosítsák különlegességét és eredetiségét...

II. A művészet nem történelem, mert a történelem kritikai megkülönböztetést hordoz magával realitás és irrealitás, tényvalóság és képzelvalóság, a cselekvés valósága és a vágy valósága között; s a művészet innen van az ilyen megkülönböztetéseken, minthogy ő maga képzetekből él. (...) A művésztől nem idegen a történelmi kritérium, s betartja a „valószínűség” törvényét; ámde itt is a „valószínűség” nem más, mint kevésbé szerencsés metafora a képek egymás közti koherenciájának jelölésére...

III. A művészet nem természettudomány, mert a természettudomány osztályozott és elvonatkoztatott történelmi valóság; sem nem matematikai tudomány, mert a matematika elvonatkozott operál és nem szemlélődik. Az összehasonlítás, amit néha tettek a matematikusok és a költők teremtményei között, külsőséges és általános analógiákon alapul; és ugyiszintén csak metafora a művészetek mélyén lakozó és működő úgynevezett matematika vagy geometria...

Amellett művészi érzéke van, az egy verssorban (...) együtt találja a zeneiséget, a festőiséget, a mintázó erőt s az építészeti struktúrát. (...) csak hogy amennyiben külön-külön próbáljuk megmagyarázni ezt a zeneiséget, ezt a festőiséget és egyebet, akkor elveszünk a lezűnkéből, s egyik a másikra változik át, egységbe nem állítható. (...) Egy, és egyben végtelenül változatos; de nem a művészetek technikai fogalmai szerint, hanem a művészi szemléleti és lelkiállapotaik végtelen változatosága szerint.

Benedetto Croce: *A szellem filozófiája* (1902)

TARTALOM - CONTENT 2013|9

SZCÉNA · SCENE

- 2 **Aki a hegyek között maradt. Kós Károly köszöntése**
– Anthony Gall
Who Stayed in the Mountains. A Salute to Károly Kós
– Anthony Gall
- 3 **Héttorony Fesztivál**
- 4 **Mátyás reneszánsza Firenzében – Bartók és kora**
Párizsban – Szegő György
King Matthias in Florence – Bartók and his Age in Paris
– György Szegő
- 5 **Bercsényi 28-30. A megjelenés 50. évfordulója – Kovács Sándor**
The 50th Anniversary of BERCSÉNYI 28-30
– Sándor Kovács

ESSZÉ · ESSAY

- 7 **Akadémiai összhangzattan. A zene palotájának rekonstrukciója – Szegő György**
Academic Harmony. The Reconstruction of the Music Palace – György Szegő
- 15 **Népopera újratöltve. Az Erkel Színház felújítása – Pálkás Edit**
People's Opera Reloaded. The Reconstruction of Erkel Theatre – Edit Pálkás
- 19 **Barokk mese. A Fertődi Marionettszínház helyreállítása – L. Balogh Krisztina**
A Baroque Tale. The Reconstruction of the Marionette Theatre in Fertőd – Krisztina L. Balogh
- 22 **A kontraszt harmóniája. A Pécsi Tudományegyetem Rektori Hivatala – Hutter Ákos**
Harmony of Contrast. The Rector Office, University of Pécs – Ákos Hutter
- 25 **Reflexiók. Louvre-Lens – Pálkás Edit**
Reflections. Louvre-Lens – Edit Pálkás
- 28 **Szigorúan installált. Conde Duque Kulturális Központ, Madrid – Kóródy Anna, Vukosavljev Zorán**
Strictly Installed. Conde Duque Cultural Centre, Madrid
– Anna Kóródy, Zorán Vukosavljev

- 31 **Mindenki építész. Református templom, Helvécia – Salamin Ferenc**
Everyone is an Architect. Calvinist Church, Helvécia
– Ferenc Salamin

EURÓPA-RÉGIÓ · EU-REGION

- 34 **Miniatur világtengely. Erdei kápolna, Kijev – Götz Eszter**
Diminutive Axe of the World. Forest Chapel, Kiev
– Eszter Götz
- 35 **Hagyomány, természet, harmónia. Black Teahouse, Česká Lípa, Csehország – Pálkás Edit**
Tradition, Nature and Harmony. Black Teahouse, Česká Lípa, Czech Republic – Edit Pálkás

ÚJ GENERÁCIÓ · NEW GENERATION

- 37 **Rend – ház. Bencés Erdei Iskola, Táp – Krizsán András**
Order – House. Open-air School of the Benedictine Order, Táp – András Krizsán

HELYI-ÉRTÉK · LOCAL VALUE

- 40 **Ósfák szentélye. A Pannon-tenger Múzeum Miskolcon – Bán András**
The Sanctuary of Methuselah Trees. The Museum of the Pannon Sea, Miskolc – András Bán

PASSZÁZS · PASSAGE

- 42 **Borsos József és Debrecen korai modern építésze – Rácz Zoltán**
- 43 **A város mint időgép. 7. Rotterdami Építészeti Filmfesztivál – Götz Eszter**
- 44 **A Lővérek újabb arca – Götz Eszter**
- 45 **Változatok a szépségre – Zöldi Anna**

WEBGALÉRIA · WEB GALLERY

- 46 **Csontos Csaba (1940-2013)**
- 46 **Média Építészeti Díja 2013**
- 46 **A koppenhágai módszer – P. E.**
- 47 **Hírek, kiállítások, pályázatok**
- 48 **Lapszámunk szerzői**

HELYREIGAZÍTÁS:

2013/8. LAPSZÁMUNK 16. ÉS 18. OLDALÁN HIBÁSAN KÖZÖLTÜK A BALATONFÜREDI VILLA EGYIK ÉPÍTÉSZ TERVEZŐJÉNEK NEVÉT. HELYESEN: FERNEZELYI GERGELY. AZ ÉRINTETTŐL ÉS AZ OLVASÓKTÓL SZÍVES ELNÉZÉST KÉRÜNK.

SZIGORÚAN INSTALLÁLT STRICTLY INSTALLED

CONDE DUQUE KULTURÁLIS KÖZPONT, MADRID • CONDE DUQUE CULTURE CENTRE, MADRID

Építésszek / architects: CARLOS DE RIAÑO Szöveg / text: KÓRÓDY ANNA, VUKOSZÁVLYEV ZORÁN Fotók / photos: VUKOSZÁVLYEV ZORÁN

1720-ra épült fel Madridban, Pedro de Ribera tervei szerint a mintegy 600 katonát és 400 lovat elszállásolni képes katonai barakk V. Fülöp királyi gárdája számára. A spanyol trónon a Habsburgokat váltó első Bourbon-uralkodó a vesztes örökösödési háború után demonstratív építkezéssel mutatta meg országán belüli hatalmát.

A 19. század közepén két tűzvész is sújtotta az együttest, melyek után bontásokkal, néhol szakszerűtlen helyreállításokkal, de továbbra is betöltötte funkcióját a hatalmas épületszomsor. Az 1969-ben felhagyott épületbe kulturális létesítmények költöztek ideiglenes jelleggel, majd az ezredfordulón egy tervpályázaton kiválasztott fiatal építész tervei szerint teljes egészében megújulhatott a katonáiból kulturálissá változó objektum.

A Conde Duque barakkja Madrid központjától kissé északra, a San Bernardo és Princesa negyedek találkozásánál áll. Telepítését eredetileg a városmag közelsége indokolta. A 19. század végi városfejlesztésekben helyzete felértékelődött, amikor közelében húzták meg a Gran Vía palotákkal övezett, csodálatos passzázsát. A város körbenötte a grandiózus épülettömböt, ugyanakkor a katonai feladatok felhagyása után sem vált a környezet szerves elemévé. A részleges használat alatt felmerült a komplex hasznosítás gondolata – hiszen a főváros egyik legnagyobb történelmi épületegyütteséről van szó, talán csak az egykori királyi palota, az Alcazár haladja meg területileg. Madrid tanácsának döntése értelmében itt koncentrálódhatott a város kortárs kiállítótere saját anyagával, a városi archívum és több gyűjteményes könyvtár is. Mindemellett persze jutott még hely a háromszáz főt befogadó nagyelőadóra, kisebb színházi- és kamarateremre. E közönségforgalmi tércsoport foglalja el a központi udvar déli szárnyát, melyen keresztül haladva a déli átriumból a kortárs kiállítóterek tárulnak fel; a keleti szárnyban található kávézó-étterem zónája az előadótermekhez kapcsolódik. Az északi udvart háttérrel fogadják be az olvasó és kutatóhelyeket. A grandiózus

méretek adta, közel 30.000 m² három szintre elosztva szellős funkcionális komponálást engedett a tervezőnek. A szakszerű rekonstrukciónak köszönhetően – miközben a tömör, vastag szerkezet alatt kétszintnyi garázst alakítottak ki – megmutatható lett a falak nyers szerkezete. A téglaleletisztított felületei mellett a gránitpillérek és öntöttvas oszlopok jelentik meg a megőrzött történelmi karakter legfontosabb elemeit, melyekbe installáció-szerűen illeszkednek az új elemek. A fehérre festett faltestek

gépészetet rejtnek, vagy új tételválasztásokat jelölnek. A nyílászárók minimalista részletképzése mesterfogás, hozzájuk képest az acéllemezekből összehegesztett, mívés új lépcsők túltervezettnek hatnak. De éppen ezeknek a fehérre mázolt térelemeknek köszönhetően láthatóvá válnak a tér bámulatos méretei: a középpilléres szerkesztésű, grandiózus, klasszikusan nyugodt arányú terekben lépték-elemmé válnak az emberi arányokhoz alkalmazkodó vertikális közlekedők. Minden úgy, ahogy kell, elvágólagosan, tisztán szerkesztve, nagyvonalúan tagolva. E minimalista alkalmazkodást, vagy mondjuk ki: alázattal gondoskodó hozzáállást a részleteiben lehet utolérni. Ahogy a polírozott betonpadló tükrözi a robosztus gránitpilléreket, ahogy a masszív téglafalból kifordul egy üvegdoboz szélfogó, ahogy a lépcső-struktúrák bordázott födémlemezei vizuális kapcsolatba kerülnek a megmaradt acélgerendás poroszszüveg födémek rajzolatával. Nagyon hűvös és kissé távolságtartó ez a rend, de mégsem éteri, hanem – ha van ilyen – egy kimért, nyugodt mediterrán mentalitást sugall, amely helyén kezeli hagyományt.

A Conde Duque barakképületeinek katonás rendje nyugalmat sugároz, és nyugodtságra ad okot az építészeti helyzetkép is. A hatalmas, három udvar köré szervezett, középfőfalas szerkesztésű kétraktusos épületegyüttes nem szép az eladhatóság mércéjével; egyetlen méretes, rokokó girlandokkal hangsúlyozott kapuja nem hívogató, a puritán anyaghasználat és nyílásritmika monotonitása nem emocionális. Mégis, e kimért monumentalitás – nem csak szavakban – történelmi dimenziókat közvetít. Az építészeti történetének egy elemét kortárs installációkkal.

Források:

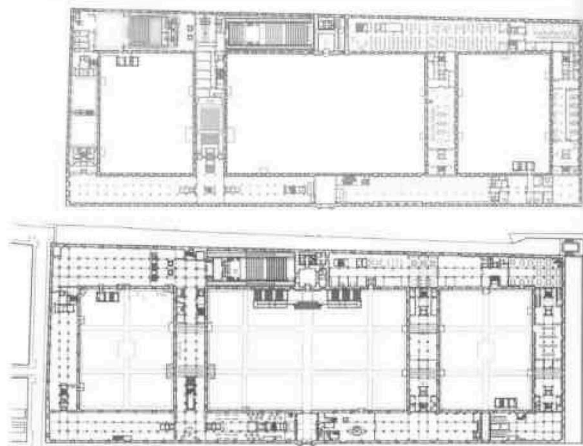
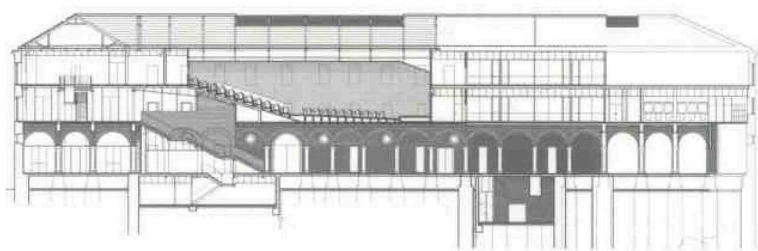
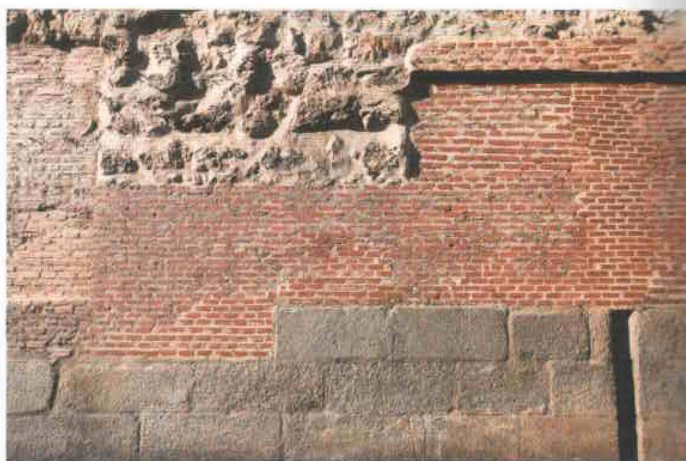
1. Conde Duque / Carlos de Riaño Lozano" Archdaily 2013. október 24. <<http://www.archdaily.com/440505/conde-duque-carlos-de-riano-lozano/>>

2. Rehabilitación del Cuartel del Conde Duque, Calle del Conde Duque, Madrid, 2011" <<http://www-arquitectos.com/proyectos/dotacion/ccd.html>>

3. "The project" <<http://www.condeduquemadrid.es/en/info/conde-duque/>>

Designed by Pedro de Ribera, the military barracks was built in 1720 in Madrid to accommodate about 600 soldiers and 400 horses of the royal guard of Philip V. Abandoned in 1969, the building now temporarily houses cultural establishments and is going to be completely revived to change its military function to that of culture after the tender-winning designs of a young architect. The grand dimensions of appr. 30.000 m² floor area was divided into three parts, allowing for a breezy functional composition. Professional reconstruction permitted the exposure of the rustic structuring of the walls, whilst beneath the solid and thick structure car parks were contained on two levels. Cleaned brickwork alternating with granite pillars and cast-iron columns represent the most important features of the preserved historic character, to which the new components adjust in a way reminiscent of installations.

Építész / architect: Carlos de Riaño Lozano
Társtervezők / co-architects: María del Hierro, Luis García Cebadera
Munkatársak / fellow architects: Almudena Peralta Quintana, Rebeca Hurtado Díaz
Szerkezet / structure: Otep Internacional
Kivitelező / main contractor: Edhinor, U.T.E. F. Molina – Geocisa, Pecsca, F. Molina, Cpa y Vias
Építtető / client: Madrid Városi Tanácsa